

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Yirmeyah

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 596 [1835 oder 1836]

ול הימרי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9113

יהונדב'ס דעם זאָהנעס רכב'ס
 בעפֿאַלגען דען בעפֿעהל איה.
 רעס גראַסאַהנס, אונד דיע
 זעס פֿאַלק ווילל מיר ניכט גע.
 האַרבען. — (יז) דאָהער
 שפּריכט זאָ דער עוויגע, דער
 הערר דער העערשאַרען,
 דער גאָטט ישראל'ס: איבער
 יהודה אונד זאָמטליכע בע.
 וואָהנער ירושלים, ברינגע
 איך נון אלל דאָ אונגליק דאָ
 איך איבער זיא פֿערהענגט,
 וויל איך זיא געמאַהנט, זיא
 עס אַבער ניכט אַכטעטען, איך
 איהנען צוגערופֿען, זיא אַבער
 ניכט ערוויערעטען. (יח) צור
 פֿאַמיליע דער רכבים אַבער
 זאָנטע ירמיה, זאָ שפּריכט דער
 הערר דער העערשאַרען,
 דער גאָטט ישראל'ס: וויל
 איהר זאָ געאַכטעטע דען בע.
 פֿעהל אייערעס גראַסאַהנס
 יהונדב, זיינע געבאַטהע טריי.
 ליד בעפֿאַלגט אונד זאָ געהאַנ.
 דעלט האַכעט, וויא ער איך
 בעפֿאַהל, (יט) זאָ זאָלל עס,
 שפּריכט דער עוויגע, יונדב
 דעם זאָהנע רכב'ס ניט מאַנ.
 געלן אָן נאַכקאַממען, דיא
 פֿאַר מיר אים דיענסטע
 שטעהען."

לו (א) אים פֿיערטען זאָהרע
 יהויקים'ס, דעם זאָה.
 נעם יאָשיו, קעניגס אין
 יהודה, ערנינג אָן ירמיה דער
 בעפֿעהל פֿאַם עוויגען, וויא
 פֿאַלגט: (ב) נים דיר איינע ביי
 כֿערראַללע, אונד שרייבע

יהונדב בן־רכב את־מצות
 אביהם אשר צום והעם הזה לא
 שמעו אלי: (יז) לכן כה־אמר
 יהוה אלהי צבאות אלהי ישראל
 הנני מביא אל־יהודה ואל כל־
 יושבי ירושלם את כל־הרעה
 אשר דברתי עליהם יען דברתי
 אליהם ולא שמעו ואקרא להם
 ולא ענו: (יח) ולבית הרכבים
 אמר ירמיהו כה־אמר יהוה
 צבאות אלהי ישראל יען
 אשר שמעוהם על־מצות יהונדב
 אביכם ותשמרו את כל־מצותיו
 ותעשו ככל אשר־צוה אתכם:
 (יט) לכן כה אמר יהוה צבאות
 אלהי ישראל לא יכרת איש
 ליונדב בן־רכב עמד לפני
 כל־הימים:

לו (א) ויהי בשנה הרבעית
 ליהויקים בן־יאשיהו מלך
 יהודה היה הדבר הזה אל־
 ירמיהו מאת יהוה לאמר: (ב) קח
 לך מגלת־ספר וכתבת אליה
 את

ב א ו ר

לו (א) ויהי בשנה, עיין מ"ג נחמתי פרשה ל"ה. (ב) מגלת ספר, מגלה יגליון יקרא הקלף
 או הגיל שכתוב אדם עליו, ונקמנו המגלה לספר ר"ל שכתוב עליה ואז תקרא ספר
 (ד"ק)

אללע דיא ווארטע הין, דיא
איך צו דיר גערערעט האבע
איבער ישראל, איבער יהודה
אינד איבער אללע פֿעלקער,
זייט דער צייט, וואָ איך מיט
דיר צו רעדען אַנגעפֿאָנגען
אונטער יאשיהו ביו אויף דען
הייטגען טאָג; (ג) פֿיעללייכט
ווירד דאָך דאָז הויז יהודה
אויפֿטערקומער אויף דאָז
אונגליק, דאָז איך איבער דאָז
זגלע בעשלאָססען האָבע,
דאָס זיא צוריק קעהרען פֿאָן
איהרעם באָזען וואַנדעל, זאָ
ווילל איך איהנען נאָך נאָכע=
הען איהרע פֿערגעהונגן אינד
איהרע לאַסטער. (ד) זאָגלייך
ריעף ירמיהו, ברוך דען זאָהן
גריה'ס, אונד ברוך שריב אויס
דעם מונדע ירמיהו'ס אללעס
וואָס דער עוויגע צו איהם גע=
שפראָכען, אין איינע ביכער=
ראַללע ניעדער. (ה) היערויף
ערטהיילטע ירמיהו דעם ברוך
דען אויפֿטראַג, אונד שפראַך:
איך בין פֿעהרינדערט, קאָן
ניכט קאָממען אין דען טעמפעל
דעם עוויגען; (ו) געהע דוא
אַלזאָ, אונד ליען לויט אויס
דער ראַללע דיא וואָרטע דעם
עוויגען, דיא דוא אויס מיינעם
מונדע הינגעשריעבען האַסט,

את כל הדברים אשר דברתי
אליו ער ישראל ועל יהודה
ועל כל הגוים מיום דברתי
אליו מימי יאשיהו ועד היום
הזה: (ג) אולי ישמעו בית
יהודה את כל הרעה אשר אנכי
חשב לעשות להם למען ישובו
איש מדרך הרעה וסלחתי לעונם
ולחטאתם: (ד) ויקרא ירמיהו
את ברוך בן נריה ויכתב ברוך
מפי ירמיהו את כל דברי יהוה
אשר דבר אליו על מגלת
ספר: (ה) ויצוה ירמיהו את ברוך
לאמר אני עצור לא אוכל לבוא
בית יהוה: (ו) ובאת אתה וקראת
במגלה אשר כתבת מפי את
דברי יהוה באזני העם בית יהוה
ביום צום וגם באזני כל יהודה
הבאים מעריהם תקראם: (ז) אולי

השל

אין איינעם פֿאַסטטאָגע, דעם פֿאַלקע אים טעמפעל פֿאַר, ליען זיא אייך דען איבריגען
יהודים פֿאַר, דיא אויס דען שטערטען העיין קאָממען; (ז) פֿיעללייכט וווירד איהר רייע=
גע=

ב א ו ר

(כ"ק). (ה) עצור, מפסוק י"ט ופסוק כ"ו מוכח שירמיה לא היה חסור במלך המטרה, ולכן
תרגמתי מלת עבור כפי הוראתו הראשונה מענין מניעה וענוב, ובהמפרשים חתרים. (ו) אשר
כתבת, סרס המקרא ודכסהו: וקראת במגלה את דברי ה' אשר כתבת מפי וגו'. (ז) השל
תחתם

תִּפְּל תְּחַנְּתֶם לִפְנֵי יְהוָה וַיִּשְׁבוּ
 אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הֲרַעְהוּ כִּי-גָדוֹל הָאָף
 וְהַחֲמָה אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לַהֲעַם
 הַזֶּה: (ח) וַיַּעַשׂ בְּרוּךְ בֶּן-נְרִיָּה
 כְּכֹל אֲשֶׁר-צִוָּהוּ יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיא
 וַיִּקְרָא בַסֵּפֶר דִּבְרֵי יְהוָה בַּיּוֹם
 הַהוּא: (ט) וַיְהִי בַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית
 לַיהוֹיָקִים בֶּן-יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ-
 יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי קָרָא צוֹם
 לִפְנֵי יְהוָה כָּל-הָעָם בִּירוּשָׁלַם
 וְכָל-הָעָם הַבָּאִים מֵעַרֵי יְהוּדָה
 בִּירוּשָׁלַם: (י) וַיִּקְרָא בְרוּךְ בַּסֵּפֶר
 אֶת-דִּבְרֵי יְרֵמְיָהוּ בַיּוֹם הַהוּא
 בְּלִשְׁכַּת גְּמַרְיָהוּ בֶן-שָׁפָן הַסֵּפֶר
 בַּחֲצַר הָעֲלִיזוֹן פֶּתַח שַׁעַר בַּיִת-
 יְהוָה הַחֲדָשׁ בְּאוֹנֵי כָל-הָעָם:
 (יא) וַיִּשְׁמַע מְכִיָּהוּ בֶן-גְּמַרְיָהוּ בֶן-

נעפיהל ערוועקט פאר דעם
 עוויגען, אונד זיא קעהרען צו-
 ריק יעדער פאן זיינעם באָזען
 וואַנדעל; דען העפטיג אויט
 דער גרים, דער צאָרן, דען
 דער עוויגע דיעזעם פאלקע
 פֿעהרזיסען. (ח) ברוך, דער
 זאָהן נריה'ס בערייטעטע אל-
 לעם, וויא איהם דער פראָעט
 ירמיהו בעפֿאהל, אום אוים
 דער ראָללע דיא אויסשפרייטע
 דעם עוויגען אים טעמפעל
 פֿארצולעזען. (ט) אלס נון אים
 פֿינפֿטען רעגיערונגס-יאָהרע
 יהויקים'ס, דעם זאָהנעם
 יאשיהו, קעניגס אין יהודה,
 אים ניינטען מאָנאָטע, דאָן נאָ-
 צע פֿאלק, דאָן אין ירושלים
 וואָר, אונד דאָן זעמסטליכע
 פֿאלק, דאָן פֿאָן יהודה'ס לאַנד-
 שטעדטען נאָך ירושלים
 קעמט, איינען פֿאָסטמאָ-
 פֿאר דעם עוויגען פֿעראַנלאָס-
 טע, (י) לאָ ברוך אוים דער
 ראָללע אללע רעדען ירמיהו'ס
 מ' אים טעמפעל דעם עוויגען אין
 דער צעללע גמריהו'ס, דעם
 זאָהנעם שפן'ס, דעם שרייבערס אים אָבערן פֿאָרהאַפֿע אָם איינגאַנגע דעם נייען טעמי-
 פעלטהאַרעם, דעם גאַנצען פֿאלקע פֿאר. (יא) אלס מביהו דער זאָהן גמריהו'ס דעם זאָה-
 נעם

זאָהנעם שפן'ס, דעם שרייבערס אים אָבערן פֿאָרהאַפֿע אָם איינגאַנגע דעם נייען טעמי-
 פעלטהאַרעם, דעם גאַנצען פֿאלקע פֿאר. (יא) אלס מביהו דער זאָהן גמריהו'ס דעם זאָה-
 נעם

ר ש י

לו (י) פתח שער בית ה' החדש. הוא שער המזרח וכן תירגם יונתן:

הגיד

ב א ו ר

החננים, הוא תמונת הדבור שקורין סינעקדאָכע, בני דרך המתפלל לפול ארצה ולהשתחוות
 לפניו, ולכן יאמר ג"כ על התחנה כאלו היא נופלת לפני ה', ויאמר ג"כ ע"ד הכנעה בחדם
 מוטף, וואל על לרכיו אשר לא ימלא עם בקרבנו להעלות שיחו לשמים, ויפיל תחנונו לפני
 הדום רגלי ה' מרוב הכנעה, וזה מורה על עזיבתו וחרטתו, ומענין זה חרגמתי. אולי יביאם
 דבר זה להכנעת רוח ויחפלו לפני ה' כמודים ועוזבים, ועיין לקמן ל"ז ב'. (ח) ויעש ברוך,
 הכין את עלמו ואת העם לדבר זה שיקראו כוס וינחו בית ה' לשמוע דברי ה'. (ט) קראי
 צום, כל לשון קריאה כל על מי שמויחד איש בין אנשים, או יום מבין הימים, וכמו שהוכיח

נעם שפנים דיעוע אוים שפריכע
 דעם עוויגען אוים דעם ביכע
 פארלעזען הארטע, (יג) נינג
 ער הינאכ אין דען קעניגליכען
 פאללאסט, אינוצימער דעם
 שרייבערס, דא זאסען עכען
 אללע פארנעהמען, דער שריי-
 בער אלישמע, דליהו דער זאָהן
 שמעיהו'ס, אלנתן דער זאָהן
 עכבור'ס, נמריהו דער זאָהן
 שפן'ס, צדקיהו דער זאָהן
 חנניהו'ס אונד נאך אנדערע
 פארנעהמע מעהר. (יג) דיע-
 זען ערצעהלטע מכיהו אללעס,
 וואס ער נעהארט, אלס
 ברוך עפפענטליך דעם פאלקע
 פארלאז אוים דעם בוכע.
 (יד) דא שיקטען דיעוע פאר-
 נעהמען אללע, יהודי דען זאָהן
 נחניהו דעם זאָהנעם שלמיהו
 דעם זאָהנעם פושי אן ברוך
 מיט דעם אויפטרעגע: נים יע.
 נעראללע, אוים וועלכער דוא
 עפפענטליך דעם פאלקע פאר-
 געלעזען האסט, אונד קאם
 היעהער! ברוך, דער זאָהן
 נריה'ס, נאָהם דיאראללע צו
 זיך, אונד נינג צו איהנען.
 (טו) זיא זאגטען צו איהם: זעטן
 דיך, אונד ליעזעם אויך אונז
 פאר! ברוך לאז עס איהנען
 פאר. (טז) אלס זיא דיעוע
 ווארטע פערנאָהמען, ערבכע.
 טען זיא איינער געגען דען אַנ-
 דערן, אונד שפראכען צו ברוך:

שפן את כל דברי יהוה מעל-
 הספר: (יג) וירד בית המלך על-
 לשכת הספר והנה שם כל-
 השרים יושבים ארשי שמע הספר
 ודקיהו בן שמעיהו ואלנתן בן-
 עכבור וגמריהו בן שפן וצדקיהו
 בן חנניהו וכל השרים: (יג) ויגד
 להם מיכיהו את כל הדברים
 אשר שמע בקרא ברוך בספר
 באזני העם: (יד) וישלחו כל-
 השרים אל ברוך את יהודי בן-
 נחניהו בן שלמיהו בן פושי
 לאמר המגלה אשר קראת בה
 באזני העם קתנה בידך ולך ויקח
 ברוך בן נריהו את המגלה בידו
 ויבא אליהם: (טו) ויאמרו אליו
 שב נא וקראנה באזנינו ויקרא
 ברוך באזניהם: (טז) ויהי כשמעם
 את כר הדברים פחדו איש
 אל רעהו ויאמרו אל ברוך הגיד
 נגיד למלך את כל הדברים
 האלה: (יז) ואת ברוך שארלו

לאמר וויר מיססען אללעם דיעועם דעם קעניגע בעריכטען! (יז) זאגע אונז דאך, פראגטען זיא איהן

ר ש י

(טו) הגיד נגיד למלך. אולי ישמע:

ב א ו ר

נטוב טעם המכחז לויקרא (שס כ"ג ב') ולפיו מרגמתי. (טו) פחדו איש אל רעהו, כל א

לֵאמֹר הַגִּדְנָא לָנוּ אֵיךְ כָּתַבְתָּ
 אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִפִּי:
 (יח) וַיֹּאמֶר לָהֶם בְּרוּךְ מִפִּי יִקְרָא
 אֵלַי אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאֲנִי
 כָּתַבְעַל־הַסֵּפֶר בְּדִיּוֹ: (יט) וַיֹּאמְרוּ
 הַשָּׂרִים אֶל־בְּרוּךְ לַךְ הַסֵּתֶר
 אֲתָה וַיִּרְמִיָּהוּ וְאִישׁ אֶל־יָדָע
 אִיפֹה אַתָּם: (כ) וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ
 חֲצֵרָה וְאֶת־הַמְּגִלָּה הַפְּקֻדוֹ
 בַּלְשָׁכָת אֲלִישָׁמַע הַסֵּפֶר וַיִּגִּדוּ
 בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים:
 (כא) וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶת־יְהוֹדִי
 לִקְחַת אֶת־הַמְּגִלָּה וַיִּקְהֶה
 מִרְשָׁכָת אֲלִישָׁמַע הַסֵּפֶר וַיִּקְרָא
 יְהוֹדִי בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ וּבְאָזְנֵי כָּל־
 הַשָּׂרִים הָעֹמְדִים מֵעַר הַמֶּלֶךְ:
 (כב) וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בֵּית הַהֶרֶף
 בַּחֹדֶשׁ הַחֲשִׁיעִי וְאֶת־הָאֵחַ לִפְנָיו

מבערה

תרגום אשכנזי קו
 איהו ווייטער, וויא פֿערהעלט
 זיך דיא זאכע? האסט דוא אל-
 לע דיעזע ווארטע אויס זיי-
 נעם מונדע אבנעשריעבען?
 (יח) ברוך אנטווארטעטע איה-
 נען: יא אויס זיינעם מונדע!
 ער זאגטע אללע דיעזע ווארט-
 טע מיר פֿאר, אונד איך שרייב-
 בע אויף דיעזע ראללע מיט
 דיעזער דינטע זיא ניעדער.
 (יט) היערויף זאגטען דיא פֿיר-
 סטען צו ברוך: געהע אונד
 פֿערברוג דיך, דוא אונד ירמיה,
 דאמיט נייעמאנד וויססע, ווא
 איהר זייד. (כ) נאכהער בע-
 גאבען זיא זיך צום קעניגע אין
 דאן פֿארגעמאך (דאן בוך
 אכער האטטען זיא אין פֿער-
 וואהרונג געלאססען אים צייט-
 מער דעם שרייבערס אלישמע)
 אונד ערצעהלטען דעם קעניג-
 גע דיא נאנצע בעגעבענהייט.
 (כא) דער קעניג זאנדטע זא-
 גלייך דען יהודי אב, דיא
 ראללע צו האלען. דיעזער
 האלטע זיא אויס דעם ציימער
 דעם שרייבערס אלישמע, אונד
 לאזעס דעם קעניגע אונד אל-
 לען פֿירשטען פֿאר, דיא אום

דען קעניג הערום שטאנדען. (כב) דער קעניג בעוואהנטע דאמאלס דען ווינטערפאל-
 לאסט, עם וואר אים ניינטען מאנאטע, אונד פֿאר איהם! בראנטע דער פֿייערטאפף).

ר ש י

(כ) חזרה. אל המזר כל תיבה שלרובה למ"ד בתחלת הטיל לה ה"א בסופה:
 (כב) ואת האח. פירשו רבותינו על שם שדלקים באחיה (כלומר שדלקים זה מזה)

ב א ו ר

מהם הראה פחדו לתכירו, כמו ויחדרו איש אל אחיו (בראשית מ"ב כ"ח). (יו) איך כחנח,
 לפי הנגינה נראה כי במלת איך מובן המאמר איך היתה הדבר, הכתבת אתה באמת כל הדברי
 האלה מפיו מלה במלה, או כתבתם לפי דעתך בסגנון שלך, והוא אמר לך רק חובן הדבר,
 וע"י השיבם ברוך ואמר, הוא יקרא אלי אות באות ואני לא הוספתי עליהם דבר מלבד הדיו
 אשר אתם ראיתם פה, ויתכן שהספר הלזה עדיין לא נגמר ונשלם ונשאר בו עוד מקום לכתוב
 עליו הדברים אשר ידבר ה' אל ירמיה מכאן ולהבא, ולכן ידבר בלשון הווה, הוא יקרא ואני
 כותב, ר"ל גם עתה אם יבא אליו דבר ה', יקרא אלי מפיו ואני כותב. (כב) האח, כלי

(כג) ויהי אכער יהודי אימי מער דרייא אדער פיער זייטען העראבגעלעזען האטטע, צער- שניטט ער זיא גלייך מיט דעם פערערמעסער, אונד ווארף זיא זא נאכאיינאנדער אויף דאן פייער אים פייערטאפעע הין, ביז דיא נאנצע ראללע פאן דעמוזעלבען פערזעהרט וואורדע. (כד) זיא ערשראק- קען ניכט, צערריסען איהרע קליידער ניכט וועדער דער קעניג נאך זיינע האפבעדיענ- טען, דיא דען גאנצען איני האלט פערנאהמען, (כה) אונד אכאוואהל אלנתן, דליהו אונד גמריהו אינשטענדיג דען קע- ניג באטען, דיא ראללע ניכט צו פערביענען, גאכער איה- נען דאך קיין געהאר; (כו) יא ער בעפאהל פיעלמעהר ירחמאל דעם זאנהע דעם מלך, שריהו דעם זאנהע עזריאל, שלמיהו דעם זאנהע עבראל, דען שרייבער ברוך אונד דען פראפעטען ירמיהו געפאנגען צו געהמען; אלליין דער עוויגע פערבארג זיא. — (כז) נאכדעם אכער דער קע-

מבערת: (כג) ויהי וכקרא יהודי שלש דלתות וארבעה יקרעה בתער הספר והשליך אל האש אשר אל האת עדתם כל המגלה על האש אשר על האת: (כד) ולא פחדו ולא קרעו את בגדיהם המלך וכרעבדיו השמעים את כל הדברים האלה: (כה) וגם אלנתן ודליהו וגמריהו הפגעו במלך לבדתי שרף את המגלה ולא שמע אליהם: (כו) ויצוה המלך את ירחמאל בן המלך ואת שריהו בן עזריאל ואת שלמיהו בן עבראל לקחת את ברוך הספר ואת ירמיהו הנביא ויסתרם יהוה: (כז) ויהי דבר יהוה אל-

ירמיהו

ר ש י

כאחיס שמהנים זה לזה סא א). ולפי פשוטו משמע שהיא כלי שמנערין עליו אור לפני השרים: (כג) שלש דלתות. רבותינו שארו מגלת קינות היתה קראו לפניו איכה בכה תבכה גלמה יהודה דרכי ליון חבלות בכל זה לא שאז אני מלך על הנותרים כיון שקרא היו לריה לראש אמר מעכשיו איני מלך מיד ויקרעה בתער הספר: יקרעה. כמו קרעה: (כה) הפגיעו. החמנו:

ב א ו ר

במין בירה אשר היה לכל יושני בני קדם נביתם באמלע החדר לחמס בחורף ומדליקין האש בתוכו, ולאחר שנשרפו הצנים נתנו דף עליו, וכסוהו תמיד בשמלה לקנן החום בתוכו. (כג) ויהי כקרא יהודי, קרא לפניו לדעתי כל המגלה, וכאשר בלה תמיד לקרוש ג' וד' דלתות קרע האלך החיכה אשר נכתבו עליו ג' דלתות אלה. והשליך, המקור בא על תמידית השלכה, זרק כל חתיכה וחתיכה לאש עד אשר תס כל המגילה. (כה) וגם, מענין גם כי כמו בתוכו גם ראו פעלי (מהלום ל"ה ט'). (כו) ירחמאל בן המלך, נראה יותר דעת המפרשים כי המלך פה שם עלם פרטי, ודלא כהמחרגם שקדמני, כי לפי דבריו הל"ל את ירחמאל

ירמיהו אחרי אשר המלך את-
 המגלה ואת הדברים אשר כתב
 ברוך מפי ירמיהו לאמר: (כח) עֹשׂוֹב
 קַח-לָךְ מִגִּלָּה אַחֲרֵת וּכְתַב
 עָלֶיהָ אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָרִאשׁוֹנִים
 אֲשֶׁר הָיוּ עַל-הַמִּגִּלָּה הָרִאשׁוֹנָה
 אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ-יְהוּדָה:
 (כט) וְעַל-יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ-יְהוּדָה
 תֹּאמַר כֹּה אָמַר יְהוָה אֱתֵר
 שָׂרַפְתָּ אֶת-הַמִּגִּלָּה הַזֹּאת לְאֹמֶר
 מִדּוֹעַ כָּתַבְתָּ עָלֶיהָ לְאֹמֶר בָּא-
 יְבוֹא מֶלֶךְ-בָּבֶל וְהִשְׁחִית אֶת-
 הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהִשְׁבִּית מִמֶּנָּה
 אָדָם וּבְהֵמָה: (ל) לְכֹן כֹּה-אָמַר
 יְהוָה עַל-יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה
 לֹא-יְהִי-לּוֹ יוֹשֵׁב עַל-כִּסֵּא דָוִד
 וְנִבְלָתוֹ הָיְיָה מִשְׁלַכְתָּ לְחָרֵב
 בַּיּוֹם וּלְקָרַח בְּלִילָה: (לא) וּפְקַדְתִּי
 עָלָיו וְעַל-זָרְעוֹ וְעַל-עַבְדָּיו אֶת-

עונם

נִינְדִיא רָאֲלַע מִיט אֲלַלַעס
 וואס כרוך אויס דעם טונדע
 ירמיהו'ס אויפגעצייכענט ,
 פֿערבראנט האַטטע , וואַרד
 דעם ירמיהו פֿאַלגענדער בע-
 פֿעהל פֿאַם עווינען : (כח) נים
 דיר איינע אַנדערע ראללע
 וויעדער , אונד שרייבע אללע
 דיא ווייסאָנוגען היניין , דיא
 אין דער ערשטען ראללע
 שטאַנדען , דיא יהויקים , דער
 קעניג פֿאַן יהודה פֿערבראַנ-
 טע . (כט) יהויקים אַכער , דעם
 קעניגע פֿאַן יהודה , זאָגע : זאָ
 שפּריכט דער עוויגע : דוא
 האַסט דיא ראללע פֿער-
 בראַנט מיט דעם פֿאַרוואַר-
 פֿע : וואַרום האַסט דוא דיא
 וואַרטע היניין געשריעבען :
 דער קעניג פֿאַן ככל ווירד
 העראַנריקקען , דאָז לאַנד
 פֿעהרעערען , מענשען אונד
 פֿיעה דאַרויס פֿערטילגען .
 (ל) דאָהער האַט דער עוויגע
 איכער יהויקים דען קעניג אין
 יהודה פֿאַלגענדעס אויסגע-
 שפּראַכען : נימאַנד פֿאַנדען
 זיינען זאלל מעהר אויף דעם
 טהראַנע דוד'ס זיטצען , אונד
 זיין לייכנאַם זאלל דאָהין גע-
 שלידערט , דער היטצע דעם
 טאַנעס אונד דעם פֿראַסטע
 דער נאַכט אויסגעוועצט ווער-

דען; (לא) אונד ניכט נור אן איהם אלליין, וואַנדערן אויך אן זיינען נאָכקאַממען אונד אן זיין

ב א ו ר

ירמיהו'ס זון, ונה בדברי הימים א' ג' לא נזכר נחמן בני יהויקים, וחס עלם פרטי מלך נמלא
 גד"ה א' ח' ל"ה ובנמה מקומות, ופ"א הידיעה נא נאן לטעם המנס הרר שלמה ועוויזקהן
 נניח האוסף שלו, כי כל שם שהוא שם עלם כללי ונעשה שם עלם פרטי ממנו ינא במקרא
 נה"א ידיעה ע"ס, ומנאן ראה לדבריו. (כט) לאמר מדוע, כלומר אחה שרפת המגלה
 ענור הננאס הרעה הזאת הנכמנה נחונה, לכן חשטע עוד ננאס געה יומר מזה. (ל) לא
 יחיה

עֲוֹנָם וְהִבֵּאתִי עֲלֵיהֶם וְעַל-יֹשְׁבֵי
 יְרוּשָׁלַם וְאֶל-אִישׁ יְהוּדָה אֶת
 כָּל-הָרָעָה אֲשֶׁר-דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם
 וְלֹא שָׁמְעוּ: (ב) וַיִּרְמִיָהוּ לִקְחוּ
 מִגִּלְגָּל אַחֲרַת וַיִּתְּנָה אֶל-בְּרוּךְ
 בֶּן-נְרִיָהוּ הַסֹּפֵר וַיִּכְתֹּב עָלֶיהָ
 מִפִּי יִרְמִיָהוּ אֶת כָּל-דְּבָרֵי הַסֹּפֵר
 אֲשֶׁר שָׁרַף יְהוֹיָקִים מִקֶּדֶךְ-יְהוּדָה
 בְּאֵשׁ וְעוֹד נֹסֵף עֲלֵיהֶם דְּבָרִים
 רַבִּים כֹּהֲמָה:

וַיִּנְעַן הָאֶפְלַיִטְעֵן אֶהֱנַדַּע אִיךָ הֵ
 אִיהַר פֶּעֶרְבֵר עֲכַעֵן, אֹנֶד בְּרִינֵי
 גַע אִיבַעַר וַיֵּא אֶלְלַע, וְזָא וּוִיֵּא
 אִיבַעַר דִּיֵּא בַע וּוִיֵּא הַנַּעַר
 יְרוּשָׁלַיִם אֹנֶד אִיבַעַר דִּיֵּא
 בִּירְגַעַר יְהוּדָה'ס דָּאָן גַּאֲנַצַּע
 אֹנְגְלִיק, דָּאָן אִיךָ אִיִּהֲנַעֵן אֲנִי
 גַעֲרָאָהֶעֱט, וַיֵּא אֶבַעַר נִיכְט
 דָּאָרְוִיף גַעֲאֶכְטַעַט הַאֲכַעֵן.
 (ב) יִרְמִיָהוּ נֵאָהֶם הִיעֲרוּיף אִיִּי
 גַע אֲנַדְרַעַר רָאָלְלַע, גַּאֲכִיֵּא
 דַעַם שְׂרִיִבַעַר בְּרוּךְ דַעַם זָאָהֵ
 גַע נְרִיָה'ס, אֹנֶד דִיעֹזַעַר
 שְׂרִיעַכ אֶבַעֲרַמְאֶלַם אִוִים דַעַם
 מֹנַדַע יִרְמִיָהוּ'ס דַעֵן גַּאֲנַצַּעֵן
 אִינְהַאֶלַט דַעַם כּוֹכַעַס הַיִן,
 דָּאָן יְהוֹיָקִים דַעַר קַעֲנִיג אִיִן
 יְהוּדָה פֶּעֶרְבֵר אֲנַטַע, אֹנֶד
 גַּאָךְ פִיעֶלַע עֶהֱנִלִיכַע צּוּעַטַצַע
 וּוִאֹרְדַעֵן הִינְצוּגַעֲפִיגַט.

לו (א) וַיִּמְלֹךְ-מֶלֶךְ צִדְקִיָהוּ בֶן-
 יֹאשִׁיָהוּ תַחַת כְּנִיָהוּ בֶן-יְהוֹיָקִים
 אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ-
 בָּבֶל בְּאַרְצֵי יְהוּדָה: (ג) וְלֹא שָׁמַע
 הוּא וְעַבְדָּיו וְעַם הָאָרֶץ אֶל-דְּבָרֵי
 יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד יִרְמִיָהוּ
 הַנְּבִיא: (ג) וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָהוּ

לו (א) צִדְקִיָהוּ דַעַר זָאָהֵן
 וַיֹּאשִׁיָהוּ'ס קַאָם אֲנִי
 שְׂטַאָטַט כְּנִיָהוּ דַעַם זָאָהֶנַעַם
 יְהוֹיָקִים אֵן דִיֵּא רַעֲנִיעֲרוּנְג,
 אִיִּהֵן הַאָטַטַע נְכוּכְרַצַּר קַעֲנִיג
 פֶּאָן כְּכַל צוּם קַעֲנִיגַע אִים לֶאֱנִי
 דַע יְהוּדָה עֶרְנַאָנַט. (ג) אֵי
 בַעַר אִוִיךְ עַר, וַיִּנְעַ בַעֲדִיעֵנִי

טַעֵן אֹנֶד דָּאָן פֶּאָלַק דַעַם לֶאֱנַרַעַם, וּוִאָלְלַטַעֵן נִיכְט דִיֵּא וּוִאָרְנֹנְגַעֵן כַעֲהַעֲרַצִיגַעֵן דִיֵּא
 דַעַר עוּוִיגַע דוּרְךְ דַעֵן פֶּרְאָעַטַעֵן יִרְמִיָהוּ עֶרְטַהִילַעֵן לִיעַם. (ג) אֶלַם נֹן אִיִּינַטַט דַעַר קַעֲנִיג
 צִדְקִיָהוּ

ר ש י

(לב) דברים רבים כהמה. מתחלה היו שלש חלפא בימין איכה ישנה איכה יעיב איכה יועב והוסף
 עליה אני הגבר שכל אות משולשת כה:
 לו (א) וימלך מלך. לפי שמעשה בל לספר ולומר שנתקיימו הסודרעניות שנבא עד הנס התחיל
 לומר בן ובנא עת הפקוד' שיקרבו הימים להתקיים הדברים וימלך מלך אחר על יהודה תחת
 כניחו

ב א ו ר

יהיה לו יושב, עיין לעיל (כ"ב ל'). (לב) ועוד נוסף, עיין מ"ג לעיל (ל"ה י"ד) על מלת הוקס.
 לו (א) וימלך מלך, עד כאן הלכו נכוחותיו קודם החורבן, ומכאן ואילך עד פרשה מ"ו יבא
 ספורי דברים וקורותיו לכאן לנו כמה וכמה דברים הנאמרים בנבואות הקודמות לזה
 וגם